

Voor altijd het paard uit duizenden

Een heel bijzonder paard heeft voor altijd een speciale plek in je hart, ook als hij er niet meer is. Drie (ex-)topruiters vertellen over het leven en het verlies van dat ene unieke paard. Het paard dat niet alleen een grootse atleet was, maar ook zijn ruiter belangrijke levenslessen leerde. Drie verhalen over wederzijds respect, diep vertrouwen en de pijn van afscheid nemen.

Tekst: Jorieke van Cappellen • Fotografie: Lonneke Ruesink, Melanie Brevink-van Dijk, www.arnd.nl / Arnd Bronkhorst

»



'Bugainvillia heeft mij gemaakt tot wie ik ben'

Het was vijftien jaar geleden min of meer toeval, de kennismaking tussen endurance-amazone Janet Pimblett en haar opmerkelijke Akhal Teke-merrie Bugainvillia. Want eigenlijk had Janet haar oog laten vallen op de driejarige dochter van Bugainvillia. "Maar die driejarige was nog niet beleerd. De eigenaresse, Akhal Teke-fokster mevrouw De Vos van Steenwijk, stelde voor om haar moeder Bugainvillia even voor te rijden. Zodat ik een idee zou krijgen van hoe het jonge paard zou worden", vertelt Janet. "En toen ik Bugainvillia zag wist ik: ik wilde háár. Ik voelde het gewoon." De merrie had met haar flinke grasbuik geen wedstrijdconditie, maar wel een ongelooflijk lage hartslag van 23 in rust. "Villia had wel zeventien versnellingen en ze bewoog zo soepel bij het rijden. Het voelde alsof ik opsteeg."

PRIKKELDRAAD

Tot zover de droom van Janet. Want uitgerekend op de dag waarop de aankoopkeuring van Bugainvillia plaats zou vinden, besloot Janet nog een buitenritje te maken dat een bizar ongeluk tot gevolg had. De merrie stapte ongelukkig in een rol prikkeldraad die verscholen lag in het hoge gras. "Ze sloeg op hol, ik werd gelanceerd en vond Villia uiteindelijk een paar weilanden verderop. Ze was helemaal van slag en haar achterbenen waren zó kapot, het was vreselijk om te zien." De schade aan een pees van het linkerachterbeen was zo groot dat Bugainvillia werd veroordeeld tot drie maanden boxrust. "Villia wilde op stal niet dat er ook maar iemand aan haar lijf kwam. Ze stampte iedereen haar stal uit. Maar ik bleef bij haar komen en praatte tegen haar als ik de wond schoonmaakte."

BLACK MAMBA

Janet vindt het nog steeds wonderbaarlijk hoe goed Bugainvillia herstelde van haar ongeluk en hoe ze vervolgens door de enduranceklassen vlogen. "Het was zo'n taai paard. Niet voor niets was ze een Russische Akhal Teke; Russen zijn gewend aan harde leefomstandigheden."

Villia had een grillig karakter. "Ik ben zo vaak van Villia afgevallen. Ze wist het altijd beter, en het beste was om haar vooral in die waan te laten. Dwingen maakte het al-

leen maar erger. Dressuur háátte ze, ze sloeg de planken in de bak er gewoon af." Janet leerde hoe ze een soort gulden middenweg kon vinden met Villia. "We spraken samen af dat we niet meer gingen dressuurrijden, maar ik moest Villia wel sterk en soepel houden. Ik jogde daarom naast haar in de bak en deed oefeningen aan de hand, dat was onze dressuur." Tijdens het wereldkampioenschap in Maleisië kreeg Janets paard de bijnaam 'the black mamba', vanwege haar karakter. "Elke dag stond een wandeling van vijf kilometer met de paarden op het programma. Het was warm, de anderen liepen op slippertjes en in bikini naast hun paard. En ik? Ik kreeg Villia niet eens de box uit, want ze wilde niet."

WIJSHEID

Waarom blijf je doorgaan met zo'n moeilijk paard? "Omdat ze zo goed was", vertelt Janet. "Ik had er alles voor over om met Villia in het A-kader te komen. Ze verdiende het om te schitteren." Maar meer dan dat maakte Bugainvillia Janet tot wie ze nu is. "Villia heeft mijn leven veranderd. Ze maakte besluiten door haar intuïtie te volgen en door haar doe ik dat nu zelf ook veel meer. Villia had zoveel wijsheid. Ze wist waar ze haar voeten moest neerzetten op ruig terrein, wanneer ze energie moest sparen, en ik leerde daarop te vertrouwen. Tijdens het WK in Maleisië wist ze precies de weg. Verslagen door vermoeidheid nam ik zelf een verkeerde afslag. Ik had naar haar moeten luisteren."

Janet was enorm zuinig op de zwarte merrie. In elke klasse naar die 160 kilometer startte ze slechts één

OVER HET DUO

Amazone: Janet Pimblett

Paard: Bugainvillia (1996-2018)

Geslacht: Merrie

Ras/stamboek: Akhal Teke

Discipline: Endurance

Sportieve hoogtepunten: 6^e op open Nederlands kampioenschap 160 km in 2007, A-kaderlid endurance van 2007 tot 2011, deelname EK Portugal (2007) en EK Italië (2009), deelname WK in Maleisië (2008)

keer om haar merrie te sparen. “Toen ze uiteindelijk de leeftijd en de kilometers had om het tempo in de 160 kilometer verder te gaan opvoeren, gaf haar lijf het op.” Met pijn in het hart trok Janet de merrie daarom terug uit de wedstrijdsport en gaf ze de zestienjarige Villia een mooi pensioen in de wei. “Weet je wat ik achteraf het moeilijkst vind? Ik heb nooit het uiterste van haar gevraagd. Het voelde voor mij niet af, op zo’n manier stoppen. Ik heb daar nu nog steeds een spijtig gevoel over.”

ZWARE BESLISSING

Na Bugainvillia bracht Janet een ander paard, AB Salina, nog naar het 120-kilometerniveau. Maar het plezier was eraf. “Het tijdperk van top-

endurance en Bugainvillia hoort voor mij bij elkaar. Door haar kwam ik op zoveel plekken in de wereld, maakte ik zulke bijzondere dingen mee. Ik kon de motivatie voor topsport niet meer opbrengen toen ik niet meer met Villia kon rijden.”

In juli 2018 liet Janet haar wonderpaard wegens ouderdom inslapen. “Het was de zwaarste beslissing die ik ooit nam, maar voor Villia ging het niet meer”, vertelt een geëmotioneerde Janet. “Alles klopte die dag. Het was bloedheet, dertig graden. Villia-weer, want met zulk weer liep ze altijd de sterren van de hemel. Langs de weg hingen nog de vlaggetjes van de Nijmeegse Vierdaagse. Mijn vader James, die ik zo dankbaar ben voor alles wat hij voor ons betekende tijdens onze wedstrijdcarrière, en ikzelf droegen ons oranje A-kadershirt. Ik dekte Villia toe met haar oranje WK-deken. Ze sliep mooi en rustig in.”

Janet liet Bugainvillia cremieren en draagt haar as nu in een hanger om haar hals. Een ander deel staat in een mooie kruik thuis, samen met het endurancehoofdstel van de merrie. Een tweede deel van de as strooide Janet uit op het landgoed waar ze Bugainvillia voor het eerst ontmoette. Het laatste strooide ze, samen met haar enduranceteam en goede vrienden, uit in het Duitse Reichswald. “Hier trainden we altijd samen met het team. Het uitstrooien maakte de cirkel rond. Bugainvillia had mij zo vaak gedragen, die dag droeg ik haar.”

»



'Vontango leerde me hoe ultieme perfectie voelt'

Hoe Vontango voelde toen ik voor het eerst op hem zat? Ik weet het nog precies: we draafden pas amper één rondje over de hoefslag, daarna stopte ik bij mijn man Nico en zei: 'Deze mag je nooit verkopen'." Dressuuramazone Madeleine Witte-Vrees kan het gevoel jaren later nog nauwelijks beschrijven. "Vontango was toen amper vier jaar oud, maar hij liep zó aan elkaar, zó in balans en met zoveel impuls, dat had ik bij geen enkel paard ooit gevoeld. Ik wist überhaupt niet dat een paard zo fantastisch kon voelen."

Het verhaal van Madeleine en Vontango B lijkt van begin af aan een sprookje. Dat begon met Vontango's moeder Oronia, die Madeleine zelf in de sport uitbracht. Uit een dekking met de hengst Contango kreeg Oronia Vontango B. Madeleine en Nico hadden Vontango samen met fokker Jan van Boven in eigendom. "Wat ons vooral opviel aan Vontango was zijn sterke maar sensibele karakter. En een galop, werkelijk een onwijze galop had hij toen al. Groot, klein, van de vloer, alles."

VERLATINGSANGST

Als Madeleine Oronia reed, stond Vontango met zijn voeten in de voerbak naar zijn moeder te kijken. "Vontango was snel bang als hij alleen was. Hij had een soort verlatingsangst die hij op wedstrijd ook lang heeft gehad. En hij kon zich snel druk maken. Vooral met stappen werd hij steeds drukker. Dan voelde ik hoe bij hem van binnen de spanning steeg." Madeleine moest dan zo rustig mogelijk blijven. De ruïen had opmerkelijk veel vertrouwen in mensen. "Toen hij jong was, vond hij het soms spannend om de ring in te gaan. Maar als mijn voormalige groom Charissa Buurmeijer dan bij het bordje B ging staan, was het meteen goed en ontspande hij."

Madeleine omschrijft Vontango als een paard met een sympathieke uitstraling en een gentleman in de omgang. Anderzijds voelde hij zich een echte personality. "Als ik de stallen in kwam, hoorde hij aan mijn voetstappen dat ik het was. En als ik dan bij een ander paard stopte, dan stampte hij tegen de deur."

Madeleine spendeerde in de training uren aan het vertrouwen tussen haar en Vontango, die ondanks zijn su-pertalent voor dressuur snel gespannen kon raken. Een paar keer per dag stapte ze Vontango zelf aan de hand

rond. Voordat ze aan de dressuurtraining begon, stapte ze eerst een halfuur lang aan een losse teugel onder het zadel, om ontspanning en rust voor Vontango te creëren. "En na de training stapten we weer een halfuur. Ja, ik kon makkelijk ruim anderhalf uur in het zadel van Vontango zitten, waarbij ik uiteindelijk maar een kleine drie kwartier echt trainde."

OLYMPISCHE DROOM

Zodra Vontango de ring in kwam, deed hij er altijd een schepje bovenop. Het duo vloog door elke klasse. "We haalden in de Intermediaire I zelfs het Nederlands record in die klasse, 77,841 procent! Maar vooral verbaasde ik me elke keer over met hoeveel gemak hij de dressuuroefeningen deed. Het leek of er geen grens was aan zijn fysieke vermogen", verzucht de amazone. Vontango was ook slim. "Als je hem een oefening leerde en hij deed het goed, dan deed hij het daarna ook nooit meer fout. Van hem leerde ik hoe oefeningen voelen als je ze perfect uitvoert. Hij gaf het ultieme gevoel van perfectie."

De sportieve carrière van Madeleine en Vontango ging als een komeet. Toen Vontango en Madeleine begin 2012 Nederlands indoorkampioen werden in de Zware Tour, besloot toenmalig dressuurbondsccoach Sjeff Janssen om ze per direct op te nemen in het Olympisch dressuurkader. "Dit was een droom, het leek gewoon niet op te kunnen", vertelt Madeleine. "Dat zelfs de Olympische Spelen in Londen langzaam aan de horizon kwamen voor ons, het was zo ongelooflijk allemaal."

OVER HET DUO

Amazone: Madeleine Witte-Vrees

Paard: Vontango B (2002-2012)

Geslacht: Ruin

Ras/stamboek: KWPN

Discipline: Dressuur

Sportieve hoogtepunten: Twee keer deelname WK Jonge dressuurpaarden, drie keer Nederlands kampioen Lichte Tour (2010 en 2011), Nederlands kampioen Zware Tour (2012), opgenomen in A-kader dressuur (2012)

NOODLOT

Maar nog geen week na de euforie van dat NK nam het lot een vreselijke wending. Toen Madeleine op een avond haar nieuwe kūr schreef voor Vontango, kreeg ze bericht dat het helemaal niet goed ging met Vontango. “Ik rende naar de stal en zag hem staan, van top tot teen rillend en zweetend. Ik schreeuwde dat de dierenarts moest komen. Ik wist meteen dat het ernstig was.” Vontango bleek een zweer in de dunne darm te hebben die in de buikholte was gaan lekken. “De dierenartsen in de kliniek in Someren hebben er ’s nachts werkelijk alles aan gedaan, tot aan opereren toe, om hem te redden. Ik sliep thuis met de telefoon onder mijn kussen.



Toen we ’s morgens om half zes wakker schrokken van het telefoontje van de kliniek, wisten we dat ze heel slecht nieuws hadden.”

De plotselinge dood van Vontango was eerst moeilijk te beseffen. Huilen heeft Madeleine de weken erna veel gedaan, vertelt ze. “Ik viel in een zwart gat. Het was ook heel dubbel, niet alleen verloor ik mijn beste paardenmaatje, maar onze olympische droom spatte ook uiteen.”

LEREN RELATIVEREN

Ondanks het verdriet pakte Madeleine het rijden met haar andere paarden weer op. “Ik ben daarin ook nuchter genoeg. Als je werkt met dieren gebeuren deze dingen ook, hoe naar het ook is.” De dressuuramazone heeft wel leren relativeren. “Ik geniet meer van wat ik op dit moment doe, met mijn gezin en de paarden, en droom niet meer te ver vooruit. Je weet niet wat de toekomst brengt.”

Van een vriendin kreeg Madeleine een mooie steen met een afbeelding van Vontango. En alle medailles van hem hangen samen met een fotocollage in de kantine van de rijhal. “Laatst sloeg ik een paardenblad open en zag ik een grote foto van mij en Vontango. Ik schrok er toch even van, het verdriet sluipt dan weer naar binnen. Hoe zou het zijn geweest als alles goed was gegaan? We weten het niet. Ik ben alleen ongelooflijk dankbaar dat ik dit bijzondere paard heb mogen rijden.”

»

EVENTINGRUITER RAF KOOREMANS

'Als ik in Telstar wilde geloven, moest ik geduld hebben'

Je kon niet zomaar opstappen bij Cavalor Telstar. Hij was een heel rillig paard en vooral bang voor alles wat er boven hem gebeurde. Ik denk dat hij pas op zijn achtste min of meer rustig bleef staan als ik mijn hoed afnam om te groeten in de proef." Het voorbeeld typeert Telstar ten voeten uit, aldus eventingruiter Raf Kooremans. Maar liefst dertien jaar lang vormde Raf Kooremans een combinatie met de sensibele vosruin Cavalor Telstar, die op vijfjarige leeftijd in zijn bezit kwam. "Mijn zwager had Telstar gefokt en hij had een paar B-crossjes gelopen. We zagen toen al hoe gemakkelijk Telstar sprong. Het was overigens ook een erg mooi paard om te zien."

Raf kan zijn eerste ontmoeting met de jonge Telstar nog goed herinneren. Het opstijgen was een klein drama. "Pas na tien minuten proberen zat ik in het zadel, zo bang was Telstar. Maar onder die angst voelde ik dat hij mij goed paste. Ik ben zelf juist een rustige ruiter en ik besloot dat ik dit paard veel tijd moest geven." Want hoe sensibel ook, springen deed Telstar zonder greintje angst. "Je hebt paarden die elk parcours top springen en daar ook echt hun best voor doen. Zo eentje was Telstar." Andersom had Raf het idee dat Telstar ook graag op hem vertrouwd. "Hij liep aan het halster heel dicht achter me als we door een smalle doorgang liepen of langs iets vreemds moesten."

VASTE RITUELEN

Het talent van Telstar was echt. Iedere wedstrijd groeide het vertrouwen van de combinatie. Telstar bracht de sportieve carrière van Raf verder dan hij ooit was geweest, uiteindelijk tot grote kampioenschappen en het Nederlands Olympisch kader. Tegelijkertijd bleef Telstar een paard met 'gebruiksaanwijzing', zo bleef het opstijgen altijd een probleem. "We hebben het in het begin ontelbaar vaak geoefend, in de bak of gewoon in de stal", vertelt Raf. "Uiteindelijk was ons vaste ritueel dat ik hem eerst tien minuten aan de hand stapte en pas daarna heel voorzichtig en altijd op dezelfde manier opsteeg." Raf glimlacht, maar is dan serieus: "Door Telstar heb ik geleerd dat als je echt in iets gelooft, dat je daar veel, soms heel veel geduld voor moet hebben. En soms moet je compromissen sluiten om samen verder te komen. Het opstijgen was zo'n compromis. Telstar

kon zich trouwens ook wild schrikken van een jas die ik vanaf zijn rug aangereikt kreeg. Iedereen op stal wist dat je zulke dingen zo min mogelijk moest doen bij hem."

Raf vertelt dat Telstar in zijn hele carrière nooit één hindernis heeft geweigerd. "Ik herinner me nog heel goed het EK in Blenheim in 2006. Die cross was zo hoog en zo verschrikkelijk zwaar. Tijdens het verkennen vroeg ik me serieus af hoe ik daar ooit doorheen moest komen. Maar Telstar zei 'kom maar' en hij nam me mee door de hele cross. Wat een ongelooflijk vertrouwen kreeg ik van dat paard. Alsof er niets was wat we niet aankonden."

HARTSTILSTAND

Op zeventienjarige leeftijd verkeerde Cavalor Telstar nog altijd in topvorm. De internationale eventingwereld was dan ook geschokt toen Telstar, midden in een wedstrijd, totaal onverwachts het leven liet. Het drama gebeurde na de cross van de wedstrijd in het Engelse Houghton Hall. Raf vertelt: "Twintig seconden voor de finish voelde Telstar ineens heel moe aan. We sprongen de laatste hindernis en toen we over de streep kwamen, ging ik snel terug naar draf. Telstar begon te slingeren en op het moment dat ik eraf sprong, viel hij en bleef stil liggen."

De herinnering kan Raf nog steeds pijn doen. "Als ik eraan terugdenk, hoop ik dat dit het dieptepunt in mijn carrière was. De finish halen in een cross geeft altijd een euforisch gevoel. Dat is de kick die eventing je

OVER HET DUO

Ruiter: Raf Kooremans

Paard: Cavalor Telstar (1996-2013)

Geslacht: Ruin

Ras/stamboek: BWP

Discipline: Eventing

Sportieve hoogtepunten: Internationaal viersterren eventing, zilver op NK eventing in 2009 en 2011, opgenomen in A-kader eventing (2009-2012), deelname EK Blenheim 2009

geeft. En in een split second ging ik daar bij de finishlijn van euforie naar diep verdriet. Het was niet te bevatten. Er is geen vreselijkere plek dan daar je paard verliezen.”

Uit sectie bleek dat Cavalor Telstar een vernauwing had in de aders die naar zijn hart gingen. Door de inspanning waren de aders gesprongen. Raf vroeg zich later vaak af of het overlijden van Telstar niet voorkomen had kunnen worden. “Tijdens de training werken we met hartslagmeters, de paarden worden vaak gecontroleerd. Nooit had een arts opgemerkt

dat er iets met Telstars hart was.” Met een lege vrachtwagen keerden Raf en zijn vrouw, zwaar aangeslagen, van de wedstrijd in Houghton Hall terug naar België. Letterlijk en figuurlijk een lange terugreis. “Ik kan me niet herinneren dat we meer dan drie zinnen tegen elkaar gezegd hebben.”

GEVOEL KWIJT

Eenmaal thuis pakte Raf het ‘gewone’ werk met de paarden weer op. “Ik ben ook realistisch, het is toch je job, je moet verder. Maar het nam niet weg dat het ongeluk en het verlies nog lang bleven hangen. Het heeft wel een jaar geduurd voordat ik het gevoel van euforie weer terugkreeg als ik met een paard over de finishlijn ging. En het zegt denk ik wel genoeg dat we sinds het ongeluk met Telstar niet meer naar de wedstrijd in Houghton Hall zijn geweest.”

Van Telstar heeft Raf, behalve enkele foto’s, niets speciaals meer. “Dat hoeft voor mij ook niet. In mijn hoofd zitten alle herinneringen.” De mooiste herinneringen zijn voor Raf niet zozeer de sportieve prestaties, als wel het gewone, dagelijkse werk met Telstar. “In deze sport moet je echt een band hebben met je paard, want je moet elkaar blind vertrouwen. Prijzen en successen zijn mooi, maar die band smeedden Telstar en ik al lang daarvoor. Daar in de bak, toen ik voor het eerst op Telstars rug probeerde te klimmen.” 🐾

